

Renaissance v dalších evropských zemích

Charakteristické znaky

- silný vliv italské renesance
- renesance byla řízena náboženskou reformou
- odpor k autoritám církve
- více mecenášů z řad králů
- tendence přiblížit se k realismu a naturalismu
- vyšší zájem o krajinomalbu
- větší zaměření na život venkovanů
- zlepšení portrétismu

Renesance ve Španělsku

- do 15. století přetrvává gotika
- poté pronikla renesance především při cestách italských umělců
- s konečnou platností vymezená
- přizpůsobila se předem stanoveným potřebám a zásadám

Malířství

- vychází z vlámských vzorů (Jaum Huguet) a raffaelského výrazu (Juan de Juanes)
- v závěru 16. století vynikají především Luis de Morales a dvorní portrétisté (Antonio Moro)
- nejvýznamnějším malířem španělské renesance se stal Doménikos Theotokópulos, zvaný El Greco

Luis de Morales – Madona s dítětem

Antonio Moro – Filip II.

El Greco

- malíř, sochař a architekt řeckého původu
- byzantské prvky z rodné Kréty a italské vzory
- spojil východní a západní malířské techniky
- ryzí idealista
- snaha nahradit ideály přirozené pravdy a krásy
- na Krétě malíř ikon
- od r. 1565 pracoval u Tiziana
- v Římě pracoval jako portrétista
- podílel se na výzdobě El Escorialu (Sen Filipa II., Umučení sv. Mořice)
- používal rušené světlo
- ignoroval perspektivu
- údajně si dělal voskové modely, které pak maloval

Pohřeb hraběte Orgaze

Kristus svlékán z roucha

Sv. Martin a žebrák

Ukřižování Krista

Architektura a sochařství

-v architektuře se objevuje tzv. plateresco („stříbrnický“ sloh)

Juan de Herrera

- architekt El Escorialu

Pedro Machuco

- představitel platereskního stylu

Alonso Berruguete & Juan de Juni

- sochaři

- převzali italské vzory a vdechli jim dramaticnost španělského umění

ukázka plateresca

Alonso Berruguete – Obětování Izáka

Renesance ve Francii

- nástupu pomohla vojenská tažení na konci 15. století do milánského vévodství
- ztráta výsadního postavení v umění
- přejímání italských vzorů
- uzavřely se smlouvy s různými italskými umělci
- první díla respektovala francouzskou gotiku
- renesanční prvky především v sochařství

Malířství

- francouzští malíři jen převzali některé prvky z italské renesance
- jinak postupovali vlastními cestami
- nejvíc z francouzských malířů vynikli

Jean Fouquet

- mistr deskové malby
- pravděpodobně vynálezce portrétní miniatury

Jean & François Clouetové

- portrétisté

Jean Clouet – Portrét Františka I.

Jean Fouquet - Autoportrét

Architektura a sochařství

- stavba zámku ve Fontainebleau → spojení italského manýrismu a francouzského dvorního vkusu
- přestavba Louvru Pierrem Lescotem → základy renesance
- vždy převaha francouzských stavitelů
- inspirace italskými vzory, zejména monumentálními náhrobky
- spolupráce Jeana Goujona v Louvru → sochy s aristokratickou krásou

Zámek ve Fontainebleau

Jean Goujon – Diana a jelen

Renesance v Anglii

- pomalejší vývoj než v Itálii
- velký časový rozdíl (asi 200 let)
- téměř žádný vliv antiky
- protestantský zákaz zobrazovat náboženské výjevy
- nezájem dvora být mecenášem umělců
- Angličani se více zajímali o literaturu a architekturu než malířství

Malířství

- zákaz náboženské tematiky → ústředním námětem se stává portrét
- v Anglii působí jeden z největších německých malířů, Hans Holbein mladší
- angličtí malíři pod vlivem vlámských umělců, Holbeina a Antonia Mora
- vyniká také anglický malíř miniatur Nicholas Hilliard

Hans Holbein mladší

- malíř německého původu
- ovlivněn Dürerem a da Vincim
- vynikal v zachycování podrobností a vystižení podoby člověka
- většinu svého života působil v Anglii
- jeho tvorbu podporoval král Jindřich VIII.
- šířil italské a německé malířské zásady
- cestoval po Francii a Anglii, kde získal znamenitou pověst
- ukazoval na reálnost a objektivitu

Vyslanci

Jindřich VIII.

Architektura a sochařství

- tudorský styl → přechod mezi hybridací gotiky a renesanční symetrie
- důraz na přírodní rámeček okolí
- vynikají Robert Smithson a Inigo Jones (Saint James's Palace)

- rozvoj dekorativního sochařství
- vychází z gotických předloh
- přijímání italských zkušeností díky vlámským umělcům

Robert Smithson - Hardwick Hall

Inigo Jones – St. James's Palace

Renesance v Německu

- prvky renesance se objevují téměř až v druhé polovině 16. století
- ve všech směrech převládají gotické tradice

Malířství

- německé malířství začalo přijímat renesanční prvky již na začátku 16. století
- mezi největší umělce v Německu patří Lucas Cranach starší, Matthias Grünewald a Albrecht Dürer

Lucas Cranach starší

- velmi spjatý s reformací
- dvorní malíř ve Wittenbergu
- neobyčejně pracovitý umělec
- malíř a dřevorytec
- proslavily ho výrazné portréty
- maloval i lovecké scény,
biblické a mytologické výjevy
- nejvýznamější portrétista
Martina Luthera

Antichristi.

Antikrist

Werewolf

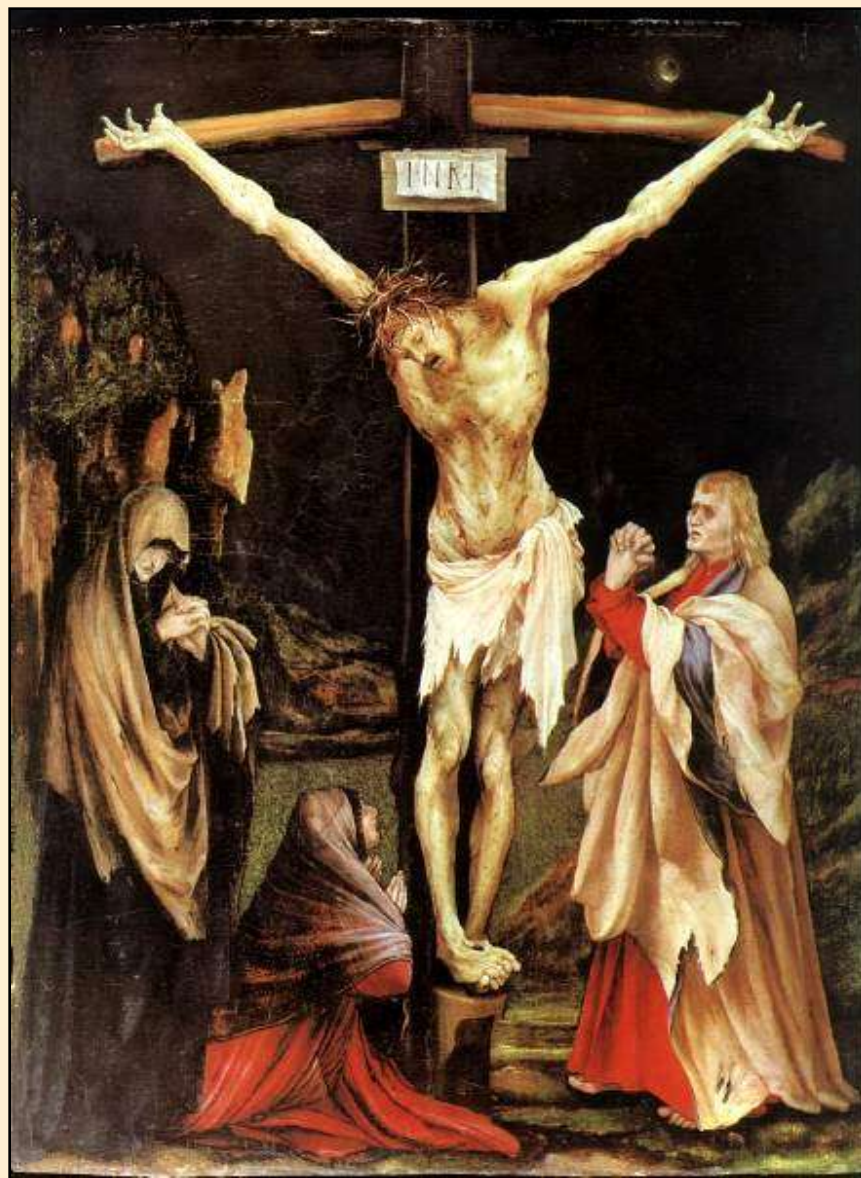
Hon na jeleny

Matthias Grünewald

- konvertoval k luteránství
- maloval intenzivně expresivní obrazy
- naturalistický a fantastický styl
- snažil se co nejvíc znázornit emoce, především bolest
- mistr individuálního stylu
- považován za předchůdce expresionismu
- používá různou intenzitu světla

Zesměšňování Krista

Ukřižování

Albrecht Dürer

- nejvýznamnější německý renesanční malíř
- zajímal se o hodně oborů → podle velkých humanistů
- mecenášem byl císař Maxmilián I.
- autoportrét je samostatný žánr
- akvarel dovedl k umělecké dokonalosti
- jeho první díla byly dřevoryty
- kvalitní a osobitá díla
- spojuje svůj vnitřní svět a zásady italské renesance
- v jeho portrétech je znatelný sebevědomý individualismus

Autoportrét (1488)

Autoportrét v kořichu (1500)

Kristus mezi učenci

Zajíc

Architektura a sochařství

- architektura představuje přechodný sloh mezi gotikou a renesancí
- téměř se neuplatňuje na stavbách
- žádní vyhlášení architekti

- zůstává věrné gotické tradici
- téměř neovlivněno renesancí

Radnice v Augsburgu

Vlámská renesance

- vliv italské tvorby
- uchovává si nezávislost
- vytváří se díla vyrůstající z gotické tradice
- ovlivnění umělců dalších zemí, zejména Anglie

Malířství

- zájem o zobrazení okolní skutečnosti
- intuitivní experimenty s perspektivou → podobnost florentskému umění
- soustředěnost na podrobné ztvárnění předmětů, krajin a postav
- zájem umělců dosáhnout důstojného samostatného postavení
- přídržení gotických schémat
- mezi nejvýznamnější malíře patří Jan van Eyck, Hieronymus Bosch a Pieter Brueghel starší

Jan van Eyck

- pokládán za jednoho z prvních malířů využívající olejomalbu
- přesně vystihoval detaily a světelné poměry
- nesmírně jemná a podrobná díla
- důsledně využíval perspektivu
- hodně uplatňoval stínování

Madona kancléře Rolina

Gentský oltář

← Ukřižování

&

Poslední soud →

Podobizna manželů Arnolfiniových

Hieronymus Bosch

- pesimistický pohled na lidstvo
- většina jeho prací znázorňuje hříchy a morální úpadek lidstva
- komplexně pojatá díla
- hluboce promyšlená symbolika postav
- dílo prostoupeno alegoriemi
- magické, nesnadno interpretovatelné odkazy
- šokující představivost → podivná monstra a zjevení
- neovlivněn hodnotami italského quattrocenta (perspektiva) → ploché postavy
- maloval spíše krajiny než portréty
- jeho tvorbu obdivoval Filip II.

Nesení kříže

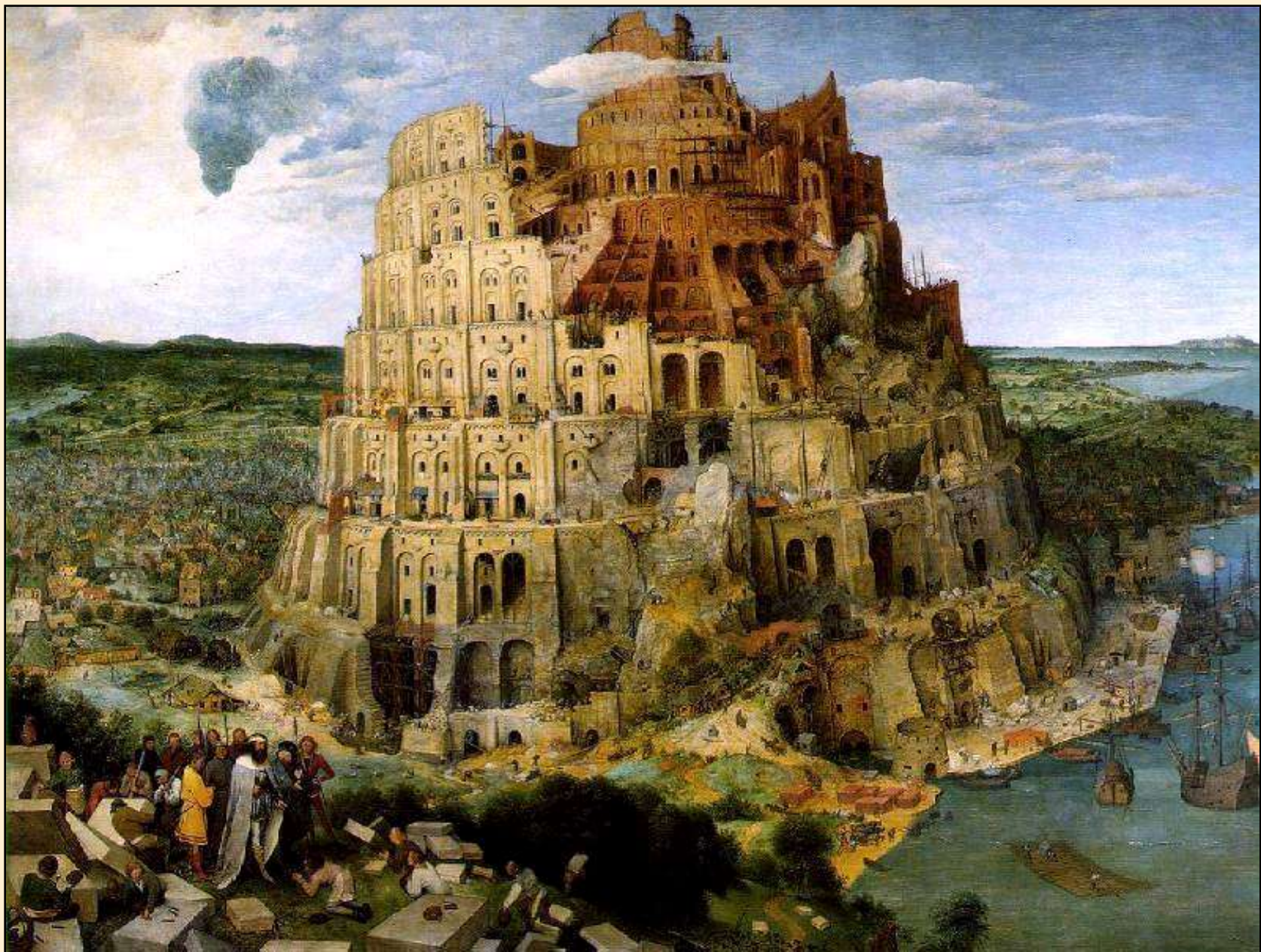
Zahrada pozemských rozkoší

← Lod' bláznů ↑ Poslední soud

Pieter Brueghel starší

- pracoval v Antverpách → člen malířského cechu
- později se přestěhoval do Bruselu
- velice znepokojený lidskými neřestmi a pošetilostmi
- zdánlivý chaos výjevů na jeho obrazech
- mistr krajiny
- tvořil také mědirytiny
- jeho vliv zasahoval až do 17. století
- postavy :
 - mají kulaté, bezvýrazné obličeje
 - vypadají zlomyslně
 - vzorové
 - sdělení nějaké zprávy

Stavba Babylónské věže

Bláznivá Markéta

Mrzáci

Podobenství o slepcích

Triumpf smrti

Architektura a sochařství

- převzetí vnějších aspektů italských vzorů
- výsledné stavby vzdálené italským
- v sochařství vyniká

Jacques Dubroeuq

Pieta

Renesance v Čechách

- není tak výrazná jako ve světě
- opožděná a kratší
- Češi ji nechtěli přijmout
- renesance se prosazuje jako vnější doplňkové prvky až ke konci 15. století
- první renesanční prvky se objevují až ve 30. letech 16. století
- pracují zde především zahraniční umělci
- zaměření hlavně na literaturu a architekturu, malířství stálo trochu stranou

Malířství

- vliv německého malířství
- především fresky a závěsné obrazy
- objevuje se i sgrafito
- velký zájem o portrétní umění, krajinomalbu a zátiší
- nejvýznamnějším domácím malířem byl Mistr I.W. (žák Lucase Cranacha)
- v Čechách působil taky Guissepe Arcimboldo a Hans von Aachen

Mistr I.W.

Votivní obraz z Pšovky

Hans von Aachen

Vítězství
Spravedlnosti

Giuseppe Arcimboldo

- pochází z Itálie
- působil v době, kdy se lidé začali více zajímat o přírodu
- originální a groteskní fantazie
- nový typ podobizny, složený z malovaných zvířat, květin, ovoce a předmětů komponovaných do podoby lidské hlavy
- některé portréty osobností jsou satirické
- jiné jsou alegorické personifikace (Jaro, Léto...)
- jeho styl byl mnohokrát napodobován
- také navrhoval kostýmy

← Vertumnus ↑ Zima

← Zelinář ↑ Vzduch

Sochařství

- zaměření především na výzdobu architektury
- objevuje se také tzv. “volná tvorba“ (kašny, náhrobky...)
- oblíbenou se stává štuková výzdoba
- nejvýznamnějším sochařem byl Adrian de Vries

Adrian de Vries

- nizozemský sochař a kovolitec
- přední sochař na dvoře krále Rudolfa II.
- jeho dílo je doklad vrcholného manýrismu
- podílel se na výzdobě Valdštejnské zahrady a rezidenční části Pražského hradu

← Appolon ↑ Neptun

Kůň s hadem

Kráčející kůň

Architektura

- nástup renesance až ve 30. letech 16. století
- architekti dlouho používali gotické prvky
- renesanční klenba upouští od závratných výšek
- tvarově složité prostory
- ve vrcholcích kopulí bývá věžička
- mezi základní stavby patří zámek, palác a měšťanský dům
- hrady se přestavují na zámky
- méně církevních staveb
- ojediněle nová města (Nové Město nad Metují)

Raná architektura

- souběžná s pozdní gotikou
- omezena převážně na portály a okenní ostění
- huť Benedikta Rejta - okna Vladislavského sálu

Vrcholná architektura

- začíná stavbou královského letohrádku
- objevuje se tzv. “krenelování“ = zdobení budov pevnostními motivy (cimbuří, střílny...)
- 3 druhy renesance

Česká - z navzájem se ovlivňované práce Italů

saská - severočeská, francouzsky laděná

románská - typické tvary románského slohu

Pozdní architektura

- proniká společně s luterstvím kolem roku 1580
 - holandský a německý vliv
 - důraz na architektonické články a ornamentiku
 - uplatnění figurálních mytologických a náboženských výjevy ve sgrafitu
 - nakonec přechází v manýrismus
-
- nejvýznamnějšími architekty byli Paollo della Stella, Bonifác Wolmut, Giovanni Maria Aostalli de Sala, Pietro Gabri a Baldassare Maggi

Paollo della Stella

- italský sochař a architekt
- od r. 1538 ve službách krále Ferdinanda I.
- uplatňoval znalosti italského manýrismu
- svůj styl přizpůsobil zaalpské tradici (expresivní výraz)
- navrhl Královský letohrádek a s pomocníky ho vyzdobil stovkou kamenných reliéfů z mytologie
- spolupracoval při úpravách Pražského hradu
- navrhl arkády zámku v Brandýse n. Labem
- vedl stavbu zámku v Poděbradech

Bonifác Wolmut

- německý architekt a kameník
- působil především v Praze a ve Vídni
- nejvýznamnější architekt 3. čtvrtiny 16. století
- obohatil zaalpskou renesanci o manýristické motivy
- vycházel z římského klasicismu
- postavil letohrádek Hvězda
- vedl dostavbu Královského letohrádku
- věž chrámu sv. Víta opatřil renesanční helmicí
- upravil klenby Staré sněmovny na Hradě

Letohrádek Hvězda

Průčelí Mlýčovny

Giovanni Maria Aostalli de Sala

- vlašský architekt
- významný renesanční stavitel
- řídil stavbu letohrádku Belveder
- stal se mistrem a architektem Pražského hradu

Pietro Gabri

- italský stavitel z lombardské školy
- představitel moravské renesance
- pracoval v Brně a okolí
- postavil zámek Bučovice

Baldassare Maggi

- italský architekt
- nejvýznamnější manýrista v Čechách
- spojil italskou kompozici a prostorovost monumentální architektury s českými prvky
- podle svých projektů přestavěl hrady Český Krumlov, Jindřichův Hradec a Hlubokou na zámky

Český Krumlov

